

Záverečná karta projektu

Názov projektu Evidenčné číslo projektu **APVV-0220-10**

Longitudinálny výskum invalidizujúcich chronických chorôb

Zodpovedný riešiteľ **Mgr. Iveta Rajničová (rod. Nagyová), PhD.**

Príjemca **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**

Názov pracoviska, na ktorom bol projekt riešený

1. Lekárska fakulta, Ústav verejného zdravotníctva
2. Východoslovenský ústav srdcových a cievnych chorôb, a.s.
3. FMC - dialyzačné služby, s.r.o.
4. Kancelária SZO na Slovensku
5. Slovenská asociácia verejného zdravia

Názov a štát zahraničného pracoviska, ktoré spolupracovalo pri riešení

1. University Medical Centre Groningen, University of Groningen, Groningen, Holandsko
- 2.
- 3.

Udelené patenty/podané patentové prihlášky, vynálezy alebo úžitkové vzory, ktoré sú výsledkami projektu

- 1.
- 2.
- 3.

Najvýznamnejšie publikácie (knihy, články, prednášky, správy a pod.) zhrňujúce výsledky projektu – uveďte aj publikácie prijaté do tlače

1. Nagyova I, Katreniakova Z (eds.) Behavioural Medicine: Biomedical and Psychosocial Aspects of Chronic Diseases. Kosice: Equilibria Ltd 2014; ISBN 978-80-8143-158-6 (počet strán: 280)
2. Silarova B, Nagyova I, Rosenberger J, Studencan M, Ondusova D, Reijneveld SA, van Dijk JP. Sense of coherence as an independent predictor of health-related quality of life among coronary heart disease patients. Quality of Life Research, 2012, 21, 10:1863–1871, IF 2.412, Q1, Citované: 6 krát (WoS/Scopus)
3. Krokavcova M, Nagyova I, Rosenberger J, Gavelova M, Middel B, Gdovinova Z, Groothoff JW, van Dijk JP. Employment status and perceived health status in younger and older people with multiple sclerosis. International Journal of Rehabilitation Research 2012, 35, 1:40-47, IF

1.055, Q3, Citované: 6 krát (WoS/Scopus)

4. Havlikova E, van Dijk JP, Nagyova I, Rosenberger J, Middel B, Dubayova T, Gdovinova Z, Groothoff JW. The impact of sleep and mood disorders on quality of life in Parkinson's disease patients. *Journal of Neurology*, 2011, 258, 12: 2222-2229, IF 3.578, Q1; Citované: 5 krát (WoS/Scopus)

5. Skorvanek M, Nagyova I, Rosenberger J, Krokavcova M, Ghrohani Saeedian R, Groothoff JW, Gdovinova Z, van Dijk JP. Clinical determinants of primary and secondary fatigue in patients with Parkinson's disease. *Journal of Neurology* 2013, 260, 6:1554-1561, IF 3.578, Q1

Uplatnenie výsledkov projektu

Jedným z cieľov projektu LORIDIS bolo poskytnutie 'na dôkazoch založených' (evidence-based) odporúčaní pre oblasť manažmentu chronických chorôb, určených pre tvorcov politiky a pre zdravotníckych pracovníkov. Výsledky projektu boli implementované do návrhu Ministerstva zdravotníctva SR 'Strategický rámec starostlivosti o zdravie pre roky 2014 – 2030', v nadväznosti na ktorý sa realizuje úloha 'Inovácie v zdravotníckych zariadeniach – Integrované centrá zdravotnej starostlivosti novej generácie' (<http://www.health.gov.sk/?izp7>). Tieto nové centrá integrovanej zdravotnej starostlivosti by mali vytvárať priestor pre možnosť komplexného manažmentu chronických chorôb, uplatňujúc pritom na-pacienta-orientovaný prístup (patient-centered care) a koordináciu zdravotníckych a sociálnych služieb.

CHARAKTERISTIKA VÝSLEDKOV

Súhrn výsledkov riešenia projektu a naplnenia cieľov projektu v slovenskom jazyku (max. 20 riadkov)

Hlavným zámerom projektu LORIDIS bolo prehĺbenie vedomostí z oblasti manažmentu chronických chorôb, prostredníctvom lepšieho pochopenia kauzálneho vplyvu biomedicínskych a psychosociálnych faktorov na zdravotný stav a kvalitu života pacientov s chronickou chorobou. Výsledky projektu potvrdili lepšie dodržiavanie liečebnej životosprávy (compliance) u pacientov s menším množstvom vedľajších účinkov liečby a pacientov využívajúcimi efektívnejšie copingové stratégie. Taktiež sa potvrdil predpoklad 'dvojitej záťaže' v dôsledku znásobeného účinku chronickej choroby a predisponujúcich faktorov ako sú vek, etnicita a socio-ekonomický status. Rómski pacienti a pacienti s nižším socioekonomickým statusom mali horší zdravotný stav a nižšiu kvalitu života. Projekt zároveň identifikoval množstvo protektívnych psychologických faktorov (ako sú zmysel pre koherenciu, self-manažment a psychická pohoda), ako aj sociálnych faktorov (napr. emocionálna a inštrumentálna sociálna opora, sociálna participácia) pozitívne ovplyvňujúcich funkčný stav a kvalitu života pacientov. Získané poznatky nájdu uplatnenie pri vytváraní na-pacienta-orientovaných (patient-centered) intervenčných programov manažmentu chronických chorôb a taktiež uľahčia rozhodovanie ohľadom inovovaných a 'na dôkazoch založených' (evidence-based) modelov poskytovania integrovanej zdravotnej starostlivosti.

Súhrn výsledkov riešenia projektu a naplnenia cieľov projektu v anglickom jazyku (max. 20 riadkov)

The main objective of the LORIDIS project was to gain knowledge in the field chronic disease management by better understanding of causal mechanisms operant within biomedical and psychosocial influences on health and quality of life in patients with a chronic disease. The outcomes of the project provide support for better adherence to treatment regimen (compliance) in patients with less side effects of medication and in patients employing more effective coping strategies. Also the assumption regarding the risk of 'double burden' due to multiplied effects of chronic disease and predisposing factors such as age, ethnic background, and socioeconomic status was supported; Roma ethnicity and lower socioeconomic status were associated with worse health outcomes and poorer quality of life. The project, on the other hand, identified a number of protective psychological factors (such as sense of coherence, self-management and psychological well-being), as well as social factors (e.g. emotional and instrumental social support, social participation) positively

influencing patients' functional status and quality of life. This knowledge can be used in development of patient-centered intervention chronic disease management programmes. It can also help to facilitate decision-making regarding improved evidence-based models of healthcare delivery.

Svojím podpisom potvrdzujem, že údaje uvedené v záverečnej karte sú pravdivé a úplné a súhlasím s ich zverejnením.

Zodpovedný riešiteľ

Mgr. Iveta Rajničová (rod. Nagyová), PhD.
V Košiciach, 27. 11. 2014

Štatutárny zástupca príjemcu

prof. MUDr. Ladislav Mirrossay, DrSc.
V Košiciach, 28.11.2014

.....
podpis zodpovedného riešiteľa

.....
podpis štatutárneho zástupcu príjemcu